

Departement Kanselarij en Bestuur

Vlaams Rampenfonds

► **TECHNISCH VERSLAG RUKWINDEN MET EEN LOKAAL KARAKTER**

Betreft: Rukwinden met een lokaal karakter die hebben plaatsgevonden tussen 1 juni en 27 juli 2019

1. Bevindingen van het KMI

Het KMI meldt in zijn verslag van 28 oktober 2019 dat de gemeten maximale windstoten het kwantitatieve criterium voor stormwinden (120 km/h), vermeld in artikel 6 van het besluit van de Vlaamse Regering van 23 december 2016 tot uitvoering van het decreet van 3 juni 2016 betreffende de tegemoetkoming voor schade, aangericht door algemene rampen in het Vlaamse Gewest, voor geen enkele gemeenten werd gehaald in juni en juli 2019. Het KMI voegt er echter aan toe dat het altijd mogelijk is dat er zich plaatselijk hevige windstoten voordeden die ontsnapten aan de anemometrische metingen in de meteorologische stations.

2. Onderzoek aan de hand van fotomateriaal

Aan de gemeenten werd gevraagd om foto's over te maken van de zwaarste schade veroorzaakt door hevige wind en rukwinden met een lokaal karakter.

Het fotomateriaal werd, conform artikel 7 van het besluit van de Vlaamse Regering van 23 december 2016 tot uitvoering van het decreet van 3 juni 2016 betreffende de tegemoetkoming voor schade, aangericht door algemene rampen in het Vlaamse Gewest, afgetoetst aan het erkenningscriterium voor storm en rukwinden met een lokaal karakter (klasse F2 van de schaal Van Fujita – bijlage 1). Tevens werd rekening gehouden met ander bewijsmateriaal dat werd overgemaakt door de gemeenten (onder andere interventierapporten van de brandweerdiensten).

We hebben bijkomend aan deze definitie van F2 volgende criteria toegevoegd ter verdieping van voorgaande brede definitie:

- Ontwortelde boom van aanzienlijke omvang is sowieso F2. Torsie enkel van echt grote bomen.
- Indien het onduidelijk is op de foto's of de boom ontworteld is of afgekrakt, beschouwen we F2 indien er ernstige schade is aan een roerend of onroerend goed.
- Stenen muren die omgewaaid zijn, beschouwen we ook F2 omdat hiervoor een aanzienlijke kracht nodig is geweest
- Voorwerpen die van het dak losgerukt zijn, beschouwen we niet noodzakelijk als F2, wel als deze op de grond geblazen zijn. Bijvoorbeeld zonnepanelen, roofing."

Het Vlaams Rampenfonds ontving van 17 gemeenten de vraag om hun grondgebied te laten opnemen in het geografische afbakeningsgebied van de algemene ramp die de hevige wind en de rukwinden met een lokaal karakter erkend. Het betreft de gemeenten Alken, Balen, Beringen, Bocholt, Bree, Gingelom, Herent, Kortenaeken, Landen, Leopoldsburg, Linter, Lommel, Lummen, Oostkamp, Pelt, Sint-Truiden en Tessenderlo.

Na toetsing van de foto's en ander bewijsmateriaal aan het erkenningscriterium kan geconcludeerd worden dat 13 gemeenten voldoen aan de vereisten van klasse F2 van de schaal van Fujita.

Volgende gemeenten komen in aanmerking om erkend te worden als getroffen door een algemene ramp voor wat betreft rukwinden met een lokaal karakter die hebben plaatsgevonden van 1 juni tot 27 juli 2019 (zie ook bijlage 4):

Alken

Balen

Beringen

Bocholt

Bree
Kortenaken
Leopoldsburg
Lommel
Lummen
Oostkamp
Pelt
Sint-Truiden
Tessenderlo

Bijlage 2 geeft een overzicht van de aard van de schade per gemeente. Bijlage 3 geeft een beeld de zwaarste schade die geleden werd (ontwortelde bomen op constructies, op auto, op de openbare weg,...).

De schade die werd opgelopen door 4 gemeenten voldoet niet aan het vereiste erkenningscriterium F2 van de schaal van Fujita. De gemeenten Gingelom, Herent, Landen en Linter kunnen bijgevolg niet erkend worden als algemene ramp voor de storm en rukwinden met een lokaal karakter die hebben plaatsgevonden van 1 juni tot 27 juli 2019 . Bijlage 2 licht de aard van de schade per gemeente toe. Het KMI concludeerde dat de mogelijkheid bestaat dat er zich in Landen plaatselijk valwinden hebben gemanifesteerd. De gemeente Landen heeft echter geen bewijzen kunnen leveren (beeldmateriaal of andere bewijzen) die kunnen staven dat er zich valwinden hebben voorgedaan. Derhalve kan de gemeente Landen niet opgenomen worden in het geografisch afbakeningsgebied van huidige algemene ramp.

3. Besluit

Uit de uitgevoerde expertise blijkt dat er lokale rukwinden in 13 gemeenten voldoen aan de erkenningscriteria, bepaald in de artikelen 6 of 7 van het besluit van de Vlaamse Regering van 23 december 2016 tot uitvoering van het decreet van 3 juni 2016 betreffende de tegemoetkoming voor schade, aangericht door algemene rampen in het Vlaamse Gewest.

Brussel, 2 december 2019

Voor het Vlaams Rampenfonds,

X

Kaatje MOLENBERGHS

Adjunct van de Directeur

Bijlage 1: Schaal van Fujita

Bijlage 2: Schadegevallen per gemeente

Bijlage 3: Fotomateriaal zwaarste schadegevallen

Bijlage 4: Erkende gemeenten

BIJLAGE 1 – Schaal van Fujita

5. Intensiteitsschaal van Fujita **Meetinstrument voor de sterkte van de tornado's**

Gezien het uiterst kortstondige en lokale karakter van een tornado, kan dit fenomeen moeilijk waargenomen worden. Bij een tornado beschikt men, meer in het bijzonder, bijna nooit over gegevens over de maximale topsnelheid van de wind bij het oppervlak. In die omstandigheden kan men zich enkel een beeld vormen van de intensiteit van een tornado op basis van het type en de omvang van de veroorzaakte schade.

T. T. Fujita heeft in 1981 de schaal F bepaald, waarbij de tornado's in zes klassen van stijgende kracht gegroepeerd worden. Zoals elke op een natuurfenomeen toegepaste indeling, bevat deze natuurlijk een arbitrair gedeelte. Zij maakt het evenwel mogelijk om de desbetreffende energie te ramen met behulp van relatief eenvoudig waar te nemen criteria:

- De tornado's met intensiteit F_0 veroorzaken slechts weinig schade: breken van kleine takken van bomen, enige schade aan schoorstenen, verwringing van verkeersborden ... Veel van deze tornado's kunnen ongemerkt passeren of hun schade kan toegewezen worden aan gewonere rukwinden.
- De tornado's met intensiteit F_1 veroorzaken nog relatief beperkte schade: afrukken van dakpannen, zijdelingse verplaatsing van auto's op de wegen, verplaatsen of omslaan van caravans ...
- De tornado's met intensiteit F_2 worden geassocieerd met grotere schade: optillen van hele daken, vernieling van caravans, ontworteling of torsie van grote bomen, lichte brokstukken (enkele honderden grammen) worden door de wind over grote afstand meegesleurd ...
- De tornado's met intensiteit F_3 veroorzaken zware schade, zoals het afrukken van daken en muren, het kantelen van zware voertuigen zoals vrachtwagens en treinen, veel ontwortelingen van bomen in een bos, voorwerpen van gemiddelde grootte (enkele kilogrammen) worden in de hoogte geworpen ...
- De tornado's met intensiteit F_4 zijn verwoestend: optillen en verplaatsen van gebouwen zonder funderingen en van lichte voertuigen, allerlei objecten (die tot ongeveer honderd kilogram wegen) gaan letterlijk vliegen ...
- De tornado's met intensiteit F_5 veroorzaken moeilijk voorstelbare schade: optillen en verplaatsen van gebouwen met funderingen, van vrachtwagens, treinen, systematisch uitrukken van alle bomen en alle uitstekende structuren, allerlei puin wordt een projectiel met een ongekende kracht.

BIJLAGE 2 – SCHADEGEVALLEN PER GEMEENTE

Alken	<ul style="list-style-type: none"> - Maisveld plat geblazen door windhoos (zie de duidelijk afgebakende lijn waar wind stopt) - Processen-verbaal van de gemeentelijke commissie tot vaststelling van schade aan teelten: vaststelling schade 	JA
Balen	<ul style="list-style-type: none"> - Grote ontwortelde bomen - Bomen op constructies gevallen 	JA
Beringen	<ul style="list-style-type: none"> - Houten tuinhuis beschadigd - Dakpannen afgewaaid - Schoorsteen vernield - Grote ontwortelde bomen 	JA
Bocholt	<ul style="list-style-type: none"> - Omgewaaide bomen - Ontwortelde bomen op constructies 	JA
Bree	<ul style="list-style-type: none"> - Partytent omgewaaid - Ajuinveld: teelten plat gewaaid - Autoruiten kapot - Ontwortelde bomen van middelmatige tot grote omvang - Stuk dakroofing afgewaaid - Tuinhuis deels ingestort - Dakgoot gedeeltelijk afgerukt 	JA
Gingelom	<ul style="list-style-type: none"> - Geen foto's ontvangen 	NEE
Herent	<ul style="list-style-type: none"> - Afgeknakte takken 	NEE
Kortenaken	<ul style="list-style-type: none"> - Fruitbomen ontworteld - Golfplatendak weggeblazen van loods - Stuk muur omver geblazen en meegesleurd 	JA
Landen	<ul style="list-style-type: none"> - Geen foto's van wind (alleen foto's van hagelschade) 	NEE
Leopoldsburg	<ul style="list-style-type: none"> - Aanzienlijke schade aan auto (waarschijnlijk boom op auto gevallen) - Grafzerken omgewaaid - Omgewaaide bomen - Ontwortelde boom 	JA
Linter	<ul style="list-style-type: none"> - Geen foto's van wind ontvangen (alleen hagel) 	NEE
Lommel	<ul style="list-style-type: none"> - Interventieverlagen van de brandweer met een overzicht van de schade (ontwortelde bomen, opgetilde daken, ...) 	JA
Lummen	<ul style="list-style-type: none"> - Ontwortelde bomen, - Bomen op constructies gevallen - Bomen op de openbare weg gevallen - Omheining verwrongen 	JA

	<ul style="list-style-type: none"> - Afgekraakte bomen - Stuk muur omver geblazen - Boom op huis en garage - Dak auto beschadigd en andere deuken in auto - Boom op mobilhome 	
Oostkamp	<ul style="list-style-type: none"> - Aanzienlijke schade aan auto door ontwortelde boom - Omgewaaide bomen 	JA
Pelt	<ul style="list-style-type: none"> - Dakpannen afgewaaid - Autoruit kapot - Omheining verwrongen - Tentconstructie verwrongen - Stuk plastic speelgoed kapot - Ontwortelde bomen - Blikseminslag in boom (gespleten) - Tuinhuis verwoest door omgevallen boom - Omvergewaaide bomen, ook op tuinhuis - Afgekraakte takken - Trampoline beschadigd - Trampoline omgewaaid - Dak tuinhuis beschadigd - Afgerukte dakpannen - Schutting stuk (omvergewaaid) - Scheurtjes in zeil 	JA
Sint-Truiden	<ul style="list-style-type: none"> - Afgekraakte takken - Ontwortelde bomen 	JA
Tessenderlo	<ul style="list-style-type: none"> - Tuinhuis ingestort - Muurtje ingestort - Boom omgewaaid/ontworteld en op huis gevallen - Tal van interventies brandweer die duiden op ontwortelde bomen en andere windschade. 	JA

BIJLAGE 3 – FOTOMATERIAAL

BIJLAGE 4 – ERKENDE GEMEENTEN

Alken

Balen

Beringen

Bocholt

Bree

Kortenaken

Leopoldsburg

Lommel

Lummen

Oostkamp

Pelt

Sint-Truiden

Tessenderlo

